

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Збірка наукових праць

Число 13

Київ – 2015

УДК 930: 913 (477) 001.8(05)
ББК 63.2 (4Укр) Я5

Затверджено до друку Вченою радою Інституту історії України
НАН України. Протокол № 3 від 26 березня 2015 р.

Історико-географічні дослідження в Україні. Збірка наукових праць. Число 13 / Відп. ред. Г.В. Боряк; Упорядники: В.В. Томазов, С.Б. Хведченя. – К.: НАН України, Інститут історії України, 2015. – Число 13. – 294 с.

У збірці наукових праць розглядаються проблеми історичної географії, картографії, топографії України. Видання розраховане на фахівців спеціальних галузей історичної науки, проблем регіоналістики, історії міст і сіл України, географів, краєзнавців, архівних, бібліотечних, музейних працівників, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів гуманітарного профілю.

Редакційна колегія: д.і.н., проф., член-кор. НАН України Г.В. Боряк (відп. редактор); д.і.н., проф. М.Ф. Дмитрієнко; к.і.н. В.В. Томазов (заст. відп. редактора); к.географ.н. С.Б. Хведченя (відп. секретар); д.і.н., проф. Я.В. Верменич; д.і.н., проф. І.Н. Войцехівська; д.і.н., проф., член-кор. НАН України О.П. Реєнт; д.географ.н., проф. Р.І. Сосса.

Упорядники: к.і.н. В.В. Томазов, к.географ.н. С.Б. Хведченя.

Рецензенти:

- доктор історичних наук, професор, член-кор. НАН України В.М. Даниленко;
- доктор історичних наук, професор Н.І. Миронець;
- доктор історичних наук, професор О.С. Рубльов.

Автори вміщених статей та матеріалів висловлюють власну думку, що не обов'язково збігається з поглядами членів редколегії, і несуть відповідальність за дотримання наукової етики та достовірність наведених фактів.

У разі передруку статей із даної збірки узгодження з редколегією обов'язкове.

Видання внесено Вищою атестаційною комісією України до переліку наукових фахових видань зі спеціальності «історичні науки» (постанова президії ВАК України № 1–05/5 від 01.07.2010 р.).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ, № 6933 від 04.02.2003 р. видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

© Інститут історії України НАН України, 2015

© Автори, 2015

З М І С Т

Від редакційної колегії	7
-------------------------------	---

Історична географія

Ярослава Верменич

Від історичної географії до геоісторії: парадигми зближення	11
--	----

Александр Дрбал, Карел Радеї

Тарас Шевченко: мандри та науки про Землю і Всесвіт ..	27
--	----

Георгій Козубовський

Про Буго-Прип'ятський шлях у середині XIV ст.	50
--	----

Ярослав Пилипчук

Завоювання батьківщини угорцями та їхні походи на Балкани	64
--	----

Ярослав Пилипчук

Історична географія володінь саамів у Середньовіччі ..	77
--	----

Богдан Смерека

Кам'янецьке староство Львівської землі Руського воєвод- ства в XVI–XVIII ст. (у світлі фіскальних джерел)	93
---	----

Сергій Хведченя

«Шлях із Варягів у Греки»: з давніх-давен і до сього- дення	151
--	-----

Історична картографія

Анатолій Авраменко

Досвід створення історичної карти Катеринославського козацького війська 177

Анастасія Вітрянська

Географічні карти XVII–XVIII ст. у колекції Національного музею історії України 185

Дмитро Ісаєв

Історичні карти в геополітичному моделюванні 197

Олексій Марченко

Створення «Національного атласу України» як етап розвитку історико-географічних і картографічних знань в Інституті історії України НАН України 217

Неоніла Падюка

Українці на етнічних картах першої половини XIX ст. ... 232

Рецензії, огляди, анонси, дискусії

Анатолій Авраменко

Проблеми й методи історичної географії в новій монографії польського історика Яна-Вацлава Тишкевича. Рец. на кн.: *Tyszkiewicz J. Geografia historyczna: zarys problematyki. – Warszawa: DiG, 2014. – 356 s. 247*

Віталій Перкун

Нове польське видання з історичної географії. Рец. на збірник статей: *Studia geohistorica. Rocznik historyczno-geograficzny / [red. nacz. Bogumił Szady]. – Warszawa: Fundacja Centrum GeoHistorii, 2013. – Nr 1. – 166 s. 271*

Анотації 277

Відомості про авторів 292

CONTENTS

Editorial Board's Note	7
------------------------------	---

Historical geography

Yaroslava Vermenych

From historical geography to geohistory: the paradigm of rapprochement	11
--	----

Alexandr Drbal, Karel Radej

Taras Shevchenko, travel and science of the Earth and the Universe	27
--	----

Georgii Kozubovskii

About the Buh-Prypiat route in the middle of the 14 th century	50
---	----

Yaroslav Pylypchuk

Landtaking of the hungarians and their raids to the Balkans	64
---	----

Yaroslav Pylypchuk

Historical geography of sami lands in the middle ages ...	77
---	----

Bohdan Smereka

Kamianets' starostwo of Lviv land of Rus' voivodship in the 16 th –18 th centuries (in light of fiscal sources)	93
--	----

Sergii Khvedchenia

«The way Varangians to the Greeks»: past and present ..	151
---	-----

Historical cartography

Anatolii Avramenko

An experience of creation of Katerynoslav's cossack troops historical map 177

Anastasiia Vitrianska

Geographic maps of the 17th–18th centuries in the collections of the National Museum of History of Ukraine 185

Dmytro Isaiev

Historical maps in geopolitical modeling 197

Oleksii Marchenko

The creating of the National atlas of Ukraine as development stage of historical-geographical and cartographic knowledge in the Institute of History of NAS Ukraine .. 217

Neonila Padiuka

Ukrainians on the ethnic maps of the first half of the 19th century 232

Reviews, announces, discussions

Anatolii Avramenko

Problems and methods of historical geography in new monography by polish historian Jan-Vaclav Tyszkiewicz. Review of the book: *Tyszkiewicz J. Geografia historyczna: zarys problematyki. – Warszawa: DiG, 2014. – 356 s. ...* 247

Vitalii Perkun

New polish edition in historical geography. Review of the collection of articles: *Studia geohistorica. Rocznik historyczno-geograficzny / [red. nacz. Bogumił Szady]. – Warszawa: Fundacja Centrum GeoHistorii, 2013. – Nr 1. – 166 s. ....* 271

Annotations 277

Notes on Authors 292